

TEMA 6. LA POBLACIÓ D'ESPANYA

Conceptes:

Mapes anamòrfics : les superfícies que s'hi representen no són proporcionals a la realitat, sinó a la magnitud del fenomen que presenten.

1.L'estudi de la població

La **demografia**: estudi de les poblacions humanes en relació amb la seva renovació mitjançant els **naixements, defuncions i el moviments migratoris**.

1.1.La geografia de la població

La geografia de la població: estudia la relació entre els territoris i la distribució, composició, creixement i migració de les poblacions.

1.2. La població al territori

Per estudiar la **distribució de la població** s'han d'analitzar dos conceptes:

- **La població**: conjunt de persones que viuen en un territori en un moment determinat.
- **Territori de referència**: Estats, províncies i municipis ja que les dades demogràfiques provenen dels censos i dels registres civils de les diferents institucions.

1.3. Les fonts demogràfiques

Les **fonts demogràfiques més importants** a Espanya són:

- **El cens**: recompte de la població d'un país en un moment determinat que ens aporta **informació sobre el volum de població, la composició per sexe, edats, l'estat civil, les famílies, el nivell d'estudis, la professió, la renda....**
A partir de mitjan del segle XIX es feien els anys acabats en zero, però des de 1981 es fan els anys acabats en 1.
- **El padró municipal**: registre que comptabilitza els naixements, defuncions i canvi de residència dins d'un municipi.
- **El registre civil**: comptabilitza els naixements, defuncions i matrimonis. Amb aquestes dades l'Institut Nacional d'Estadística fa les estadístiques del moviment natural de la població.

L'Institut Nacional d'Estadística és l'organisme estatal encarregat d'elaborar les estadístiques demogràfiques espanyoles.

1.4. Les projeccions de població

La demografia no només estudia la població del passat i del present sinó que també estudia la població del futur a través de les projeccions de població.

L'urbanisme, la construcció d'equipaments, la fabricació i comercialització de productes són àrees interessades en les projeccions de població.

Les projeccions de població es realitzen a partir d'unes hipòtesis de fecunditat, mortalitat i migracions que tenen com a base les tendències demogràfiques del període en què es realitza l'estudi.

Les **hipòtesis poden no complir-se si hi ha fets imprevisibles** com a guerres o catàstrofes naturals que trenquen amb les tendències demogràfiques de les que es parteix.

2.L'evolució de la població espanyola

Transició demogràfica: **Per explicar els canvis o dinàmiques en l'evolució de la població** i explicar cada etapa demogràfica els demògrafs utilitzen el denominat **model de transició demogràfica**.

Característiques del model de transició demogràfica espanyol:

- El model espanyol es va desenvolupar en molts anys de retard respecte al de **Gran Bretanya**, però en canvi, la població espanyola va cobrir les quatre etapes del model de transició demogràfica de manera molt ràpida al llarg del segle XX.

2.1. El règim demogràfic antic (fase I) Espanya: Neolític-1920

Aquest règim demogràfic es desenvolupa a **Gran Bretanya** entre el Neolític i el segle XVIII, en canvi a **Espanya** aquest règim es desenvolupa fins la dècada de 1920.

Característiques del règim demogràfic antic:

- **Alta natalitat.**
- **Alta mortalitat**
- **Conseqüència: estabilitat demogràfica, la població augmentava poc.**

A Espanya a partir de la **dècada de 1880** es van mostrar **variacions demogràfiques en funció del territori**:

- Es va mantenir l'estabilitat demogràfica a l'**Espanya interior rural**, amb alta natalitat i alta mortalitat.
- A les zones de més **desenvolupament econòmic** (litoral mediterrani i País Basc) **van baixar la natalitat i la mortalitat.**

2.2. El creixement demogràfic (fase II). Espanya 1920-1980

A **Gran Bretanya** aquesta segona fase es va desenvolupar entre **1780-1880**, en canvi a **Espanya** entre **1920-1980**.

Característiques del període de creixement demogràfic.

- **Alta natalitat.**

- **La mortalitat comença a baixar** (com conseqüència de les millores en l'alimentació i la higiene).
- **Conseqüència: Notable creixement demogràfic**

Aquest notable **creixement demogràfic** a Espanya es va truncar amb la Guerra Civil (1936-1939).

Entre **1960-1970** va haver un gran increment demogràfic al centre i sud peninsular **rural**, amb un gran increment de població jove que va emigrar d'aquestes zones rurals a les zones industrialitzades urbanes (migracions interiors).

També es va produir un gran èxode rural cap als països europeus industrialitzats i cap a Amèrica Llatina (**migracions exteriors**)

Aquest èxode rural interior i exterior es va desenvolupar entre 1960-1980.

2.3. L'ajustament demogràfic (fase III). Espanya: 1980-1990

A aquesta fase va arribar **Gran Bretanya** entre final del segle XIX i la dècada de 1940 , en canvi a Espanya es desenvolupa aquesta fase entre 1980-1990.

Característiques:

- **Disminució de les taxes de mortalitat.**
- **Disminució de les taxes de natalitat.**

Causes de la **disminució de la natalitat:**

- **Econòmiques:** control de la fertilitat ja que els fills deixen de ser una ajuda per a l'economia familiar i una assegurança per a la vellesa dels pares. Per què?
 -Escolarització.
 -Prohibició del treball infantil.
 -Prestacions de jubilació.
- **Socials:**
 -Planificació familiar ja que hi ha un augment del consum, augmenta l'accés de les dones al treball assalariat.
 -Es passa de l'estructura familiar rural extensa a l'estructura familiar de parella.

2.4. El nou règim demogràfic (fase IV) Espanya: a partir de la dècada de 1990

A partir de la **dècada de 1990** a Espanya hi ha el mateix règim demogràfic que a la resta d'Europa Occidental.

Característiques

- **Taxes de mortalitat molt baixes.**
- **Taxes de natalitat molt baixes.**
- **Augment de l'esperança de vida: fins als 83 anys.**

- **Conseqüència: creixement de la població quasi nul o fins i tot negatiu.**

Dins d'aquest nou règim demogràfic **Espanya** va presentar una **variable diferent** a partir de **principis del segle XXI**. Aquesta variable va ser l'**augment de la natalitat** vinculat a la **immigració estrangera**.

A Espanya les dades de **2017** mostren que la taxa de **natalitat** és de **8,37 per mil**, mentre que la taxa de **mortalitat** és de **9,05 per mil**. Per tant el **creixement vegetatiu** l'any **2017** ha estat **negatiu**.

La taxa de natalitat a la **Unió Europea** el **2017** és de **9,9 per mil**.

3. La dinàmica de la població espanyola

La **dinàmica** d'una **població** depèn de:

- **Factors naturals: natalitat, mortalitat, fecunditat i nupcialitat.**
- **Factors socials: migracions interiors i exteriors.**

3.1. El moviment natural de població

Moviment natural: creixement o decreixement de la població per causes naturals.
El moviment natural es basa en el creixement vegetatiu o natural.

Creixement vegetatiu positiu: Els naixements superen a les defuncions.

Si les defuncions (mortalitat) són superiors als naixements (natalitat) la població tendeix a disminuir.

La natalitat

A partir de **final de la dècada de 1980** es va intensificar a Espanya la tendència descendent de la natalitat. Aquest fort **descens de la natalitat combinat amb l'augment de l'esperança de vida** ha fet que:

- **Augmentés el percentatge de persones majors de 65 i per tant tenim com a resultat un envelliment progressiu de la població.**

Polítiques públiques d'infància i família?

Entre els anys **2000-2008** ha haver un repunt de la natalitat. Causes d'aquest fet:

- **L'arribada a l'edat fèrtil de les dones nascudes els anys del creixement demogràfic.**
- **Immigració estrangera jove atreta pel creixement econòmic d'aquests anys.**

A partir de **2009** torna a baixar la taxa de natalitat de manera continuada. Així el 2014 era de 9,17 per mil, mentre el 2008 havia sigut de 11,27 per mil. La **causa principal**:

- **Crisi econòmica:** va fer que disminuís el percentatge d'immigració estrangera.

Si el 2014 el creixement natural era molt baix 0,69 per mil, **el 2017 el creixement natural ja era negatiu** ja que la taxa de natalitat era de 8,4 per mil i la taxa de mortalitat era de 9,1 per mil.

La mortalitat

Durant tot el **segle XX a Espanya ha baixat constantment** com a **conseqüència de:**

- **Davallada de la mortalitat infantil.**
- **Augment de l'esperança de vida.**

A partir de 1985 va haver un lleuger augment de la mortalitat com a conseqüència de **l'envelliment de la població**. Si el 1980 la taxa de mortalitat era de 7,5 per mil, el 2014 ja era del 8,47 per mil i el **2017 del 9,1 per mil**

La primera causa de defunció són les malalties cardiovasculars i els tumors.

La taxa de mortalitat infantil a Espanya és molt baixa; es situa al mateix nivell que a la resta de països desenvolupats.

Altres dades interessants per establir comparatives: EUA 5,8 per mil (n° 170) en canvi Cuba 4,4 per mil (n° 180), mateix nivell que Nova Zelanda (dades estretes de la CIA).

La nupcialitat i la fecunditat

Nupcialitat

Nupcialitat: nombre de matrimonis per cada 1000 habitants.

Fins fa pocs anys la nupcialitat era una dada fiable per establir una relació directa amb la **natalitat** però **actualment no és així** ja que hi ha moltes més parelles de fet que tenen fills i famílies monoparentals.

Fecunditat

Índex sintètic de fecunditat: nombre mitjà de fills per dona.

El 2014 l'índex sintètic de fecunditat a Espanya era de 1,32; el més baix de la UE després de Portugal.

Des del 2007 l'edat mitjana de maternitat està situada al voltant dels 31 anys. A la dècada de 1970 es situava als 25. Aquest augment de sis anys en l'edat mitjana de maternitat és **degut principalment la inestabilitat laboral actual a Espanya i l'alt percentatge d'atur.**

Perquè la **població es mantingui** estable és necessari el **relleu generacional**, aquest relleu es pot donar amb una **índex sintètic de fecunditat de 2,1.**

Tot i la immigració estrangera de principis dels segle XXI, que ha modificat la tendència a la baixa de la natalitat, no ha sigut suficient per garantir el relleu generacional.

3.2..L'evolució recent de la població espanyola

Saldo migratori: diferencia entre immigració i emigració. Si la immigració és superior a l'emigració el saldo migratori és positiu. Si és superior l'emigració és negatiu.

L'any 2011 Espanya va assolir el màxim de població (47 190 493 habitants), però el 2013 per primer cop en 40 anys, Espanya va perdre població. Per tant ha hagut durant aquests anys un procés de pèrdua de població . Des del 2015 el nombre d'habitants es manté estable amb tendència a augmentar. Dades de l'INE:

- 1 de gener 2015: 46 624 382
- 1 de gener 2018: 46 659 302

Anteriorment, entre els anys 2002-2009, l'increment de població va ser producte de la immigració estrangera:

- El 2008 la immigració estrangera 11,4% de la població d'Espanya.
- Això feia que **Espanya fos el país de la Unió Europea amb un saldo migratori més alt (6,76 per mil)**

L'any 2013 el saldo migratori era negatiu, cal remarcar que entre 2008 i 2013 van emigrar 390.206 espanyols (xifres d'ADECCO)

En canvi **l'any 2017 el saldo migratori ja tornava a ser positiu.**

El 2014 la **població estrangera resident a Espanya** era un 15,9%, en canvi el 2015 era un 10,1% reducció efecte de l'emigració i l'adquisició de la nacionalitat espanyola. Aquest percentatge s'ha mantingut el 2017 (10,11%). A la Unió Europea la mitjana és de 7,5% (gener 2017).

A Espanya continuen havent diferències territorials molt marcades respecte al moviment natural. Les causes d'aquestes diferències són:

- Causes socials: pautes i comportaments socioculturals diferents.
- Causes econòmiques: nivells diferents de desenvolupament.

Comunitats autònomes més envellides:

- Astúries.
- Galícia
- Castella i Lleó.

Comunitats autònomes amb més creixement natural:

- Múrcia.
- Madrid.
- Illes Balears.

4.L'estructura de la població espanyola

L'estructura de la població mostra la distribució de la població per edats i per gèneres i es representa a través d'un tipus de gràfic: la piràmide de població.

Hi ha tres tipus de piràmides:

- **Piràmide expansiva:** mostra una població jove. Té la base ampla, perquè la població jove és molt nombrosa, i la tronc i la cúspide són estrets, perquè la població adulta i anciana es redueixen.
- **Piràmide estable:** mostra una població adulta. La base es va estrenyent a causa de la reducció de la població jove i la cúspide es va fent una mica més ampla, perquè augmenta la població anciana. El tronc s'eixampla a causa de l'existència d'una població adulta elevada.
- **Piràmide contractiva:** mostra una població envellida. La base és molt estreta a causa d'una forta disminució de la població jove i el tronc i la cúspide s'eixamplen a causa d'una població adulta i anciana molt nombrosa.

4.1. La piràmide d'edats d'Espanya

- Elements de la piràmide
 1. **Eix horitzontal:** es divideix en dues parts: a l'esquerra es situen els valors de la població masculina i a la dreta els valors de la població femenina. Aquests valors es presenten en percentatges.
 2. **Eix vertical:** representa les edats per ordre creixent, agrupades en intervals de cinc anys.. Cada esglaó indica el percentatge de persones que tenen la mateixa edat.
- Com analitzar la piràmide

Per analitzar una piràmide de població es consideren **tres grups d'edat**:

 1. **Població jove:** de 0 a 14 anys.
 2. **Població adulta:** de 15 a 64 anys.
 3. **Població anciana.** A partir dels 65 anys.
- Com és la piràmide actual d'Espanya

La piràmide actual d'Espanya és contractiva com les de la resta de països desenvolupats. Per tant presenta com a característiques generals:

 1. **Baixa natalitat.**
 2. **Esperança de vida alta.**

Anàlisi de la piràmide actual d'Espanya (dades de 2015)

- **Estrenyiment del primers esglaons** de la piràmide que mostra una **disminució** notable de la natalitat a partir de la dècada de 1980.

- El cos central de la piràmide el forma la població adulta i mostra un eixamplament notable del grup poblacional d'entre 35 i 49 anys. Aquest grup està format per la població nascuda en el període creixement demogràfic (1966-1980) i la gran part de la població d'origen immigrant
- Els últims esglaons representen els grups de més edat. Aquests esglaons creixen en alçada i amplada. Això mostra que a Espanya un percentatge elevat de població viu molts anys.
- **Conclusió:**

L'augment del tronc central i dels esglaons superiors mostren una inversió de la corba demogràfica:

1. Disminueix la població jove.
2. Augment de la població anciana.

Aquesta inversió de la corba demogràfica es considera que es pot mantenir durant els futurs anys.

Si es considera el la distribució de la població per sexe el percentatge d'homes i de dones està equilibrat. Actualment amb la immigració, majoritàriament masculina aquest equilibri pot canviar en el futur augmentant el nombre d'homes.

4.2 L'envelliment de la població

L'envelliment de la població és un factor inevitable i desitjable ja que mostra un augment de la qualitat de vida. **Les causes de l'envelliment de la població espanyola:**

- **Baixa natalitat.**
- **Augment de l'esperança de vida.**

Segons les projeccions de l'INE per a l'any 2025 el 20% de la població espanyola tindrà més de 65 anys, percentatge que s'elevaria al 30% per al 2050.

Però l'envelliment de la població presenta de cara el futur una sèrie d'interrogants a nivell econòmic.

- **Disponibilitat de serveis socials i sanitaris per atendre el nombre elevat de població anciana (debat. sobre l'Estat del Benestar)**
- **Es sostenible el sistema públic de pensions ?**
El sistema públic de pensions espanyol es basa en el **sistema de repartiment:**
 - **Les pensions es paguen amb les cotitzacions de les persones que en aquell període estan treballant.**

El sistema de pensions contraposat al de repartiment és el de capitalització. Aquest sistema va néixer al Xile de la dictadura de Pinochet.

Un sector dels economistes posen el focus de la problemàtica futura de les pensions en l'envelliment de la població. Es podran pagar?

Altres economistes posen el focus en el nombre de cotitzants i la quantitat cotitzada, ja que aquesta es fa en funció del salari (Vicenç Navarro). En aquest cas es veu la **gran precarietat del mercat laboral espanyol com el gran problema** per a les futures pensions.

Seguint aquesta línia **Miren Etxezarreta planteja que un dels problemes és que les pensions es paguen només amb les cotitzacions dels treballadors. Hi ha altres països europeus on les cotitzacions dels treballadors es complementen o paguen amb impostos generals.**

Per altra banda Miren Etxezarreta critica els plantejaments que defensen els fons privats de pensions. En aquest sentit planteja que les pensions privades necessiten més capital que les pensions públiques. Dos exemples:

1. Un treballador mitjà hauria de reunir més de 250.000 € de cotitzacions per tenir una pensió mínima amb 65 anys.
2. Per tenir una pensió mitjana de 850 € hauria de reunir 750.000 €.

A més els fons privats de pensions privats estan invertits en borsa a per tant estan subjectes a les seves fluctuacions.

Sistema de pensions públic espanyol

Pensions mínimes contributives

- **Matrimoni només una persona cobra pensió: 810 €**
- **Matrimoni sense parella a càrrec: 623 €**
- **Persona soltera: 656 €**

5.La distribució de la població al territori

Per analitzar la distribució al territori s'utilitza la densitat.

Densitat d'un territori: nombre d'habitants dividit entre la superfície en km2 del territori.

Per afirmar si un territori està molt o poc poblat ens fixem també en la densitat. Si la densitat és baixa el territori està poc poblat si és alta el territori està molt poblat.

5.1. Una distribució desigual

Espanya és un país poc poblat si es compara amb altres països europeus. El 2018 té una densitat de 93 hab/Km2. Això duent a terme un anàlisi clàssic però Espanya es caracteritza per un fort desequilibri territorial respecte a la densitat.

Això fa que a Espanya hagi territoris amb unes densitats de les més altes d'Europa. Si a Europa hi ha 33 zones amb 1 Km² amb 40.000 habitants, 20 d'aquestes es situen a Espanya.

Així a Espanya cal distingir entre les zones més poblades , situades a la perifèria peninsular i les zones menys poblades de l'interior peninsular:

Zones més poblades (perifèria, costa): són els territoris més desenvolupats econòmicament (indústria i turisme). La població es concentra en ciutats o grups de ciutats amb una gran densitat:

- Barcelona i la seva àrea metropolitana (L'Hospitalet, Badalona, Santa Coloma...).
- València.
- Alacant-Elx-Múrcia.
- Sevilla-Cadis-Màlaga-Granada.
- Guipúscoa-Biscàia-Cantàbria.
- Gijón-Oviedo.
- La Corunya-Vigo
- Com a **excepció de les zones d'interior hi ha Madrid, la ciutat més poblada de l'Estat amb una extensa àrea metropolitana.** També com a ciutats de l'interior molt poblades hi ha Valladolid i Saragossa.

Les zones menys poblades: són els territoris de l'interior, és el que és coneix com a l'Espanya buida. Són les comunitats autònomes següents:

- Castella i Lleó.
- Castella la Manxa.
- Aragó.
- Extremadura.
- Galícia.

Aquests territoris són els que van patir el **gran èxode rural cap a les zones industrialitzades entre 1960-1975.**

Actualment, **dins d'aquestes zones, hi ha, amb la Lapònia finlandesa, la zona més despoblada d'Europa: la coneguda com a Lapònia del Sud o Lapònia Espanyola** (abasta zones de Burgos, La Rioja, Guadalajara, Sòria, Segòvia, Saragossa, Terol, Conca i Castelló). És coneguda d'aquesta manera ja que té una **densitat inferior a 8 hab/Km², similar a la de la Lapònia finlandesa.**

Dins de la coneguda com a la Lapònia del Sud hi ha la zona dels Monts Universals (entre Terol ,Conca i Guadalajara) que és una de les zones més despoblades del món amb una densitat del 1,6 hab/Km².

6. La població activa espanyola

6.1. La dinàmica dels sectors productius

Conforme una **societat evoluciona i progressa econòmicament** hi ha un transvasament de població activa del sector primari al sector secundari i , posteriorment, del secundari al terciari. El pas d'un model productiu industrial a un de serveis és conegut com a **procés de terciarització**.

Als països més desenvolupats el percentatge més alt de la població activa treballa al sector serveis. **Per tant desenvolupament econòmic: terciarització: consumisme i serveis per a les empreses.**

6.2. La situació de la població activa

- **Població activa: Població en edat de treballar (16-65 anys):** població que treballa, que busca la seva primera feina i que estan en atur.
- **Població ocupada: població que està treballant , amb contracte.** Aquelles persones que treballen sense contracte (economia submergida) no consten com a població ocupada.
- **Població en atur: població activa que vol treballar** i en canvi està aturada, sense feina.
- **EPA: Enquesta de Població Activa.** És una enquesta que es realitza, des del 1964 per l'INE, cada trimestre, a les famílies. Té la finalitat d'obtenir dades de les famílies en relació al mercat laboral. L'enquesta es realitza a 200.000 persones (65.000 famílies).

Segons les dades de l'EPA des de l'any 2001 hi ha un **augment sostingut de la població activa degut a:**

- **Arribada a l'edat laboral de les persones nascudes en període de creixement demogràfic** (dècada 1960).
- **Immigració.**
- Percentatge elevat de **dones que s'incorporen al mercat laboral.**

A **Espanya el problema més greu relacionat amb la població activa** i que és el problema més greu de l'economia espanyola des de l'inici de la crisi de 2008, és l'elevat percentatge de població en **atur**.

Espanya, comparat amb altres països de la UE, ha tingut sempre una elevada taxa d'atur, però a partir de la crisi econòmica de 2007 aquesta taxa es va disparar fins assolir el màxim el 2013 amb un 26,1%. **Aquesta taxa va ser la més elevada de la UE.**

El model de mercat laboral espanyol

- **Contracte indefinit:** contracte realitzat sense límit de temps. Si l'empresari dóna per finalitzat el contracte el treballador té dret a una indemnització d'acord al salari i antiguitat.

- **Contracte temporal:** contracte que es realitza per a un període determinat, finalitzat el termini del qual el contracte finalitza.
- **Poder adquisitiu:** diferència entre la inflació i el salari. Si la inflació és major que els salaris hi ha pèrdua de poder adquisitiu.

El mercat laboral espanyol pateix una intensa precarització deguda a un alt nivell de temporalitat en la contractació. El filòsof i sociòleg polonès **Z.Bauman** afirmava que a la societat occidental s'ha passat del concepte de proletariat al de precariat.

L'índex de temporalitat del mercat laboral espanyol és dels més alts de la UE, fet aguditzat per la crisi econòmica iniciada el 2007:

- Any 2013: 30% de contractes temporals.
- Any 2015: 25,1% de contractes temporals.

Una mostra clara d'aquesta tendència és que **des de 2007 la gran majoria dels nous contractes que es realitzen són temporals**, amb una espectacular tendència a l'alça. Així si el **gener de 2007 més d'un 15% dels nous contractes eren indefinits**, el **gener de 2016 aquest percentatge havia caigut al 8,9%**.

Si ja en una situació econòmica de creixement el mercat laboral està marcat pels interessos diferents d'empresaris i treballadors, en **temps de crisi** aquestes diferències s'aguditzen:

1. **Els empresaris pressionen per liberalitzar encara més el mercat laboral:**
 - **Abaratir els acomiadaments.**
 - **Acomiadaments si l'empresa no obté els beneficis previstos** (Aplicació d'un ERO: Expedient de Regulació d'Ocupació).
 - **Conclusió: acomiadament pràcticament lliure a través de successives reformes laborals aprovades pels diferents governs de l'Estat. Això ha comportat també una baixada considerable dels salaris.**
2. **Els sindicats pressionen perquè es puguin mantenir els diversos drets dels treballadors**, així com els seus salaris.

La intensificació de la liberalització del mercat laboral amb la crisi econòmica de 2007 ha fet que economistes com **Consuelo Chacartegui** afirmi que a Espanya hi hagi el que anomena com a **"feudalisme industrial"**.

Mostra d'aquesta situació són aquestes dades recollides en plena crisi:

- Segons GESTHA el **2009 el 63% dels espanyols cobrava menys de 1000 €.**
- Un informe de 2010 de la consultora francesa Alpha Value estableix que els **alts directius espanyols eren els millors pagats d'Europa**, cobrant un milió d'euros anuals de mitjana., gaudint d'un augment salarial del 20% respecte l'any anterior.

La baixada de salaris durant la crisi es mostra en la pèrdua del poder adquisitiu dels treballadors durant els últims deu anys. Segons l'INE **els treballadors espanyols han patit una baixada del poder adquisitiu de 8 punts des del 2008.**

Això fa que els treballadors espanyols siguin, de la UE, dels que més poder adquisitiu han perdut durant la crisi econòmica. Dins de l'Estat **Catalunya és la comunitat autònoma que ha perdut més poder adquisitiu en aquests deu anys** (mentre els salaris només han pujat un 1,4% la inflació ha pujat un 16 %).

6.3. El problema de l'atur

- **Crisi econòmica: atur**
- **Creixement econòmic: la taxa d'atur baixa.**

Espanya des de mitjan del segle XX ha patit tres crisis econòmiques que s'ha traduït en un augment de l'atur:

- Crisi del petroli de la dècada de 1970.
- Inici de la dècada 1990: produïda per l'automatització i informatització dels processos productius.
- **2007: crisi financera.**

Des de la crisi del 2007 Espanya ha mantingut un dels percentatges més alts d'atur de la UE. El màxim va ser el **26.1 % del 2013. Actualment, el 2018 la taxa d'atur espanyola és del 16,7 % mentre que a la UE la mitjana és del 7.7 % (gener 2018).**

A Espanya les persones més perjudicades per l'atur, segons dades de gener 2016, són:

- **Joves que busquen la seva primera feina (16-19 anys): 68,5 % atur.**
- **Joves entre 19-25 anys: 46 %**
- **Majors de 40 anys.**
- **Minories ètniques: l'any 2013 amb un 36,8 % d'atur.**

La distribució territorial dels percentatges d'atur també és molt desigual, en funció de la comunitat autònoma. Amb la crisi financera de 2007 **les comunitats autònomes que han patit nivells més alts d'atur ha estat aquelles que depenien més del sector de la construcció i del turisme.** Segons dades de l'INE , 2018:

Les **dues comunitats autònomes amb més atur són:**

- **Extremadura: 25,9 %.**
- **Andalusia: 24,7 %.**

Les **dues comunitats amb menys atur són:**

- **Navarra: 10,5 %.**

- **País Basc:** 10,8 %.

A Catalunya les dades d'atur (2018) són: 12,2 %.

Les persones que es troben a l'atur reben un subsidi d'atur de la Seguretat Social, però malgrat això es el problema més greu que té l'economia espanyola. A més **des de fa anys progressivament aquest subsidi s'ha anat reduint en temps i prestació.**

6.4. La incorporació de les dones al món laboral

Amb la revolució industrial les dones es van incorporar al món fabril sobretot a la indústria tèxtil, però és a partir de mitjan del segle XX, amb el desenvolupament de l'Estat del Benestar, quan ha hagut un canvi substancial en la incorporació de les dones al món laboral.

El fet d'ocupar un lloc de treball i l'augment de formació, per tant remunerat, ha possibilitat la independència econòmica de les dones. Aquest és un factor clau per avançar cap la igualtat de gènere al món laboral.

En l'àmbit de la **llar també s'ha avançant cap la responsabilitat compartida.**

Tot i que s'ha avançat en el camí cap la igualtat de gènere en el **món laboral encara queda un llarg camí per recórrer per assolir la igualtat real.** Un exemple clar són la **discriminació salarial (bretxa salarial de gènere)** i el control dels llocs de direcció de les empreses per part dels homes.

A Espanya dades de 2011, estudi d'ESADE:

Les dones cobraven entre un 9,7 % i 12 % menys que els homes (bretxa salarial de gènere). Al **2018 amb dades de l'INE la bretxa salarial de gènere es situa en l' 11,6 %.**

Als consells d 'administració de les grans empreses de **l'IBEX 35 hi ha 448 consellers i només 54 conselleres.**

Cal explicar també la **violència de gènere.** Dades d'**EUROSTAT de 2012**

- **33 % de la UE van patir algun tipus de violència de gènere.**
- **Espanya entre els percentatges més baixos: entre 10-19 %.**
- **Finlàndia i Dinamarca entre els percentatges més alts: entre 30-39%.**

